

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/74/2022
Identifikačné číslo spisu:	1117204213
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1117204213.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Majetkový Holding, a. s., Prievozská 2/A, Bratislava, IČO: 35 823 364, Staromestská 3, Bratislava, zastúpenej: Mgr. Martin Babčaník, advokát, Oravská ulica 1348/8, Miloslavov proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, IČO: 00 166 073, Račianska ulica 71, Bratislava, o náhradu škody spôsobenú výkonom verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/11/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/203/2019 z 15. decembra 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozsudok súdu prvej inštancie

1. Žalobkyňa sa svojou žalobou domáhala náhrady škody, ktorá jej mala byť spôsobená vo výške 6 881,81 eur s príslušenstvom nesprávnym úradným postupom zo strany súdnej exekútorky JUDr. Lucie Žužovej vo viacerých exekučných konaniach sp. zn. EX 272/2008, EX 25/2008, EX 1415/2004, EX 26/2008, EX 5/2008, do ktorých žalobkyňa vstúpila do postavenia oprávnenej, keď nebola žalobkyni ako oprávnenej poukázaná celá vymožená čiastka.

2. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. januára 2019, č. k. 18C/11/2017-161 žalobu zamietol (výrok I) a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok II).

3. Rozsudok zdôvodnil § 4 ods. 1 písm. a) bod 3, § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 5 ods. 2, § 33 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) (ďalej ako „Exekučný poriadok“) a § 451 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len

„Občiansky zákonník“, aj „OZ“). Vecne rozhodnutie odôvodnil tým, že po vykonanom dokazovaní mal za preukázané, že z exekučných konaní (EX 272/2008, EX 25/2008, EX 1415/2004, EX 26/2008, EX 5/2008) vykonávaných súdnou exekútorkou JUDr. Luciou Žužovou, nebola žalobcovi ako oprávnenému poukázaná celá vymožená čiastka. Z vyjadrenia exekútora JUDr. Juraja Kočiho, ktorý po odvolaní exekútorky JUDr. Lucie Žužovej z funkcie prevzal vyššie uvedené exekučné prípady, zistil, že JUDr. Kočimu neboli postúpené žiadne finančné prostriedky pochádzajúce z exekučnej činnosti JUDr. Žužovej, pre účely uspokojenia pohľadávky žalobcu ako oprávneného subjektu. Vzhľadom k uvedenému súd prvej inštancie ustálil, že o vzniku škody sa žalobca dozvedel až na základe informácií o exekučných spisoch ku dňu 10.03.2015 zaslaných exekútorom JUDr. Juraja Kočim, a to na základe žiadostí žalobcu ako oprávneného. Nakoľko vo všetkých exekučných konaniach bola právoplatne pripustená zmena v osobe oprávneného na základe predložených Zmlúv o postúpení pohľadávok, vyvodil, že žalobcovi svedčí postavenie poškodeného v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobcom uplatnený nárok posúdil ako škodu, ktorej náhradu nie je možné dosiahnuť inak ako od exekútora alebo od štátu na základe jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Výkon exekučnej činnosti predstavuje zverený výkon štátnej moci, preto sa na súdneho exekútora pri výkone exekučnej činnosti vzťahuje aj právny režim náhrady škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z. Súdna prax už dospela k záveru, že vzťah medzi súdnym exekútorom a účastníkom exekučného konania nemožno považovať za súkromnoprávny vzťah, tak na strane súdneho exekútora nemohlo dôjsť k vzniku bezdôvodného obohatenia podľa § 451 OZ na úkor účastníka exekučného konania (napr. NS SR sp. zn. 2MCdo/19/2010 zo dňa 28.02.2011 alebo sp. zn. 6MCdo/4/2011 zo dňa 08.08.2012), z titulu nevyplatennej vymoženej sumy. Vychádzajúc však z nespornej skutočnosti, že žalobca voči súdnej exekútorky JUDr. Lucii Žužovej podal na Okresnú prokuratúru Michalovce podnet na začatie trestného stíhania pre trestný čin sprenevery majetku, v rámci ktorého si uplatnil náhradu škody ktorá zahŕňa aj škodu uplatňovanú v predmetnom konaní a súčasne si v konkurznom konaní vyhlásenom na majetok exekútorky JUDr. Lucie Žužovej uplatnil pohľadávku tvoriacu predmet tohto sporu, pričom tieto konania neboli v čase rozhodovania o predmete sporu ukončené a o pohľadávke žalobcu právoplatne rozhodnuté, ustálil, že žalobca si svoj nárok na náhradu škody voči štátu uplatnil predčasne. Majúc za to, že nárok žalobcu voči žalovanej bude oprávnený až v prípade bezúspešnosti vymoženia náhrady škody od subjektu, ktorý ju spôsobil. Vzhľadom k uvedenému žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

Odvolanie, rozhodnutie odvolacieho súdu

4. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadрила.

5. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) súd rozhodol tak, že:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 6 881,01 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 6 881,01 eur od 23.12.2016 do zaplatenia, a to v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku sa žaloba zamietla.

II. Žalobca má voči žalovanej nárok na plnú náhradu trov konania.

6. Rozsudok zdôvodnil tým, že boli splnené všetky zákonné obligatórne predpoklady pre priznanie nároku na náhradu škody. Majúc za to, že súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s § 511 OZ, podľa ktorého si mohla žalobkyňa nárok na súde uplatniť voči obom zodpovednostným subjektom naraz. Skonštatoval, že súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí správne uviedol, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom. Exekútor je podľa § 2 Exekučného poriadku štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“). Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou SR, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydaným v exekučnom konaní. Aj medzi účastníkmi konania išlo v prípade uskutočňovaného exekučného konania o verejnoprávny vzťah, sledujúci zabezpečenie funkcií

štátu, v ktorom účastníci nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, ktoré je typické pre právne vzťahy založené na súkromnom práve. V prejednávanej veci bolo nesporným, že súdna exekútorka JUDr. Lucia Žužová vykonávala exekúciu voči povinným (V. G. a spol. EX 272/2008, U. F. a spol. EX 25/2008, C. C. EX 1415/2004, C. P. a spol. EX 26/2008, G. P. EX 5/2008) pôvodne v prospech oprávnených PSS, a.s., a Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a.s., a následne na základe pripustenia zmeny účastníka v konaní v prospech oprávnenej Majetkový Holding, a.s., (žalobkyňa). Nespornou bola i skutočnosť, že súdna exekútorka JUDr. Lucia Žužová neodviedla oprávnenej čiastku celkom vo výške 6 881,01 € (nie sumu 6 881,81 € ako nesprávne v žalobe uviedol žalobca), t.j. žalobcovi vznikla škoda v dôsledku nesprávneho úradného postupu exekútora, keď v rozpore s ustanoveniami EP nepoukázala oprávnenej (žalobkyni) vymožené finančné prostriedky. Upriamil pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 165/2012, ktorý vyslovil právnu vetu:

„V konaní, v ktorom exekučný súd rozhoduje o trovách exekúcie a o odmene exekútora je exekútor účastníkom konania tak, ako je ním aj povinný z exekúcie, je nositeľom základných ľudských práv a slobôd, je vykonávateľom slobodného povolania na účely vytvárania zisku. Pokiaľ ide o odmenu súdneho exekútora, súdny exekútor koná vo vlastnom mene, na vlastný účet, a preto môžu byť v tomto postavení subjektom zodpovedným z bezdôvodného obohatenia.“. Uvedeným rozhodnutím Ústavný súd SR nespochybnil svoje predchádzajúce závery vyplývajúce z nálezu sp. zn. PL. ÚS 49/03, v zmysle ktorých sa zodpovednosť za škodu pri výkone exekučnej činnosti súdneho exekútora prenáša na štát a aplikuje sa na právny režim zákona č. 514/2003 Z. z., ale zdôraznil potrebu odlišiť náhradu škody od bezdôvodného obohatenia, pričom titulom bezdôvodného obohatenia je možné vymáhať vrátenie sumy trov exekúcie pozostávajúcej z odmeny súdneho exekútora a DPH (vyplatené na základe rozhodnutia, ktoré bolo neskôr zrušené). Rovnako súd prvej inštancie správne ustálil, že v prejednávanej veci vzťah medzi žalobcom (ako účastníkom exekučného konania) nemožno v zmysle vyššie uvedenej ustálenej súdnej praxe považovať za vzťah súkromnoprávny, preto ak súdny exekútor ako nositeľ verejnej moci v rámci výkonu verejnej moci poruší povinnosť uloženú mu exekučným poriadkom, ide o typický prípad nesprávneho úradného postupu na ktorý sa vzťahuje zákon č. 514/2003 Z. z. Vychádzajúc tak z toho, že súdna exekútorka JUDr. Lucia Žužová v exekučných konaniach prijaté (vymožené) peňažné prostriedky nepoukázala oprávnenému, postupovala v rozpore so zákonom a teda nepochybne porušila zákonné povinnosti exekútora, čo súd prvej inštancie správne kvalifikoval ako nesprávny úradný postup. Pri posudzovaní splnenia ďalšej zákonnej podmienky, a to existencie škody na strane žalobcu však súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnemu záveru, keď vzhľadom na argumentáciu žalovanej, že žalobca si nárok na náhradu škody voči žalovanej uplatnil predčasne. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ ide o vzájomný vzťah medzi zodpovednosťou exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a zodpovednosťou štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. treba uviesť, že zodpovednosť exekútora za škodu pri výkone funkcie exekútora je širšia ako podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Exekučný poriadok ani zákon č. 514/2003 Z. z. priamo nestanovujú prioritu alebo výlučnosť zodpovednosti za škodu podľa niektorého z nich; obe zodpovednosti stoja vedľa seba. Z ich dikcie možno vyvodíť, že za škodu spôsobenú exekútorom pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu (činnosti uvedené v ustanoveniach § 29 až § 194 EP), zodpovedá vedľa štátu (s následným právom regresu) rovnako sám exekútor, a to za podmienok uvedených v § 33 ods. 1 Exekučného poriadku (v znení účinnom v rozhodujúcom čase t.j. do 31. marca 2017, poznámka dovolacieho súdu) V tejto súvislosti odvolací súd upriamil pozornosť na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v uznesení sp. zn. 3Cdo/75/2015 (obdobne II. ÚS 289/2008). Uvedený výklad (že poškodený má nárok na náhradu škody voči štátu aj voči súdnemu exekútorovi, pričom táto zodpovednosť je spoločná a nerozdielna, kedy poškodený sa môže rozhodnúť, či uplatní škodu iba voči štátu alebo iba voči súdnemu exekútorovi, prípadne nie je vylúčené, aby škodu uplatňoval súčasne u oboch subjektov), možno uplatniť iba v exekučných konaniach začatých do 31. marca 2017, lebo s účinnosťou od 1. apríla 2017 je zodpovednosť za škodu súdneho exekútora upravená v § 31 EP, kde konštrukcia zodpovednosti za škodu je odlišná od úpravy obsiahnutej v § 33 EP v znení účinnom do 31. marca 2017. V preskúvanom prípade sa nepochybne jednalo o exekučné konania začaté pred 01.04.2017, preto mal žalobca na výber či si uplatní nárok z titulu náhrady škody iba voči exekútorovi v zmysle Exekučného poriadku, alebo iba voči štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. alebo mohol žalovať súčasne exekútora aj štát. Na základe uvedeného preto odvolací súd odlišne od právnych záverov súdu prvej inštancie dospel záveru, že žalobcom uplatnený nárok je dôvodným, nakoľko boli splnené všetky zákonné

podmienky na priznanie nároku žalobcovi na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu. Zohľadniac skutočnosť, že pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, odvolací súd vychádzajúc z toho, že predmetom predbežného prerokovania nároku žalobcu bola suma 6 881,01 eur (§ 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.) mal za dôvodné priznať žalobcovi nárok v sume 6 881,01 eur a vo zvyšku v sume 0,80 eur vyhodnotil žalobu žalobcu ako podanú nedôvodne. Vychádzajúc z toho, že odvolací súd mal za dôvodné priznať žalobcovi nárok na náhradu škody, bolo dôvodným priznať žalobcovi aj úrok z omeškania. Pri posúdení uplatneného práva na úroky z omeškania odvolací súd vychádzal z § 16 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., v zmysle ktorého lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uplynutím 6 mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Lehota omeškania začína plynúť dňom oznámenia, pričom podľa názoru odvolacieho súdu za deň oznámenia je potrebné považovať deň kedy príslušný orgán rozhodol o tom, že žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody posúdil ako nedôvodnú, teda deň rozhodnutia, že tejto žiadosti nebude vyhovie, pričom je potrebné vychádzať z dátumu uvedeného na tomto oznámení, nie až deň doručenia písomného oznámenia žalobcovi. Avšak dňom kedy príslušný orgán dospeje k záverečnému rozhodnutiu, že žiadosti nevyhoví, nadobudne vedomosť o uplatnenom nároku a o tom, že ho nesplní a musí si byť vedomý aj následkov s tým spojených. Vzhľadom k uvedenému a v súlade s § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. odvolací súd viazaný žalobným návrhom žalobcu priznal žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 6 881,01 eur odo dňa 23.12.2016 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol.

7. Na základe uvedeného odvolací súd podľa § 388 CSP pristúpil k zmene napadnutého rozhodnutia tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 6 881,01 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 6 881,01 eur odo dňa 23.12.2016 do zaplatenia, a to v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia a vo zvyšku žalobu zamietol.

Dovolanie a argumentácia strán sporu

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Namietala, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

9. Zároveň namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, a to otázok, od ktorých záviselo rozhodnutie súdu a u ktorých prišlo k odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť, vráťane závislého výroku o trovách konania, a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

10. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP videla žalovaná v tom, že v odvolacom konaní bolo porušené právo na spravodlivý proces, keď jej bola odňatá možnosť uplatniť procesné prostriedky procesnej obrany, pričom sa žalobca dostal do výhodnejšieho postavenia než žalovaná. Bol porušený princíp dvojínštancnosti, keď odvolací súd nevydal kasačné rozhodnutie, a výlučne na základe dôvodov uvedených v odvolaní, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom nezohľadnil argumentáciu žalovanej a predchádzajúci priebeh súdneho konania. Odvolací súd sa tak dopustil nesprávneho procesného postupu, čím bolo žalovanej ako strane sporu znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že je daný dovolací dôvod podľa § 420 f) CSP.

11. Uviedla, že odvolací súd posudzoval spor len v rozsahu podaného odvolania žalobcom, pričom v otázke vzniku škody vec posúdil odlišne ako súd prvej inštancie, a zároveň sa inými skutočnosťami a námietkami žalovanej vznesenými v konaní nezaoberal.

12. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom videla dovolateľka v nesprávnom riešení otázky: 1) či nárok z titulu zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. možno uplatniť skôr, ako je

preukázaná bezúspešnosť uspokojenia nároku žalobcu titulom bezdôvodného obohatenia od subjektu odlišného od štátu, ktorý sa na úkor štátu obohatil. Odklon odvolacieho súdu videla príkladmo v rozhodnutiach dovolacieho súdu 4 Cdo 199/2005, 4 MCdo 3/2014, 6 Cdo 27/2016, 6 Cdo 9/2016, 6 Cdo 184/2018, 1 Cdo 128/2019 ako aj v rozhodnutiach Ústavného súdu SR III. ÚS 361/09, II. ÚS 17/2013, II. ÚS 570/2013, v ktorých súdy priznali žalobcovi nárok na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci.

13. Podľa dovolateľky sa vzťah žalobcu a súdnej exekútorky JUDr. Žužovej z hľadiska zmyslu a účelu nelíši od štandardného vzorca žalovanou v konaní uvádzanej a ustálenej judikatúry, keď pred uplatnením náhrady škody od štátu je potrebné domáhať sa vydania plnenia, ktorým sa iný subjekt fakticky obohatil. Žalovaná nerozporuje, že v zmysle Exekučného poriadku súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti má postavenie orgánu verejnej moci a výkon exekúcie je výkonom verejnej moci. Ak teda ale súdna prax ustálila, že náhrady škody od štátu z titulu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci, je možné sa domáhať až vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, nie je žiadny rozumný dôvod z tohto záveru vyňať práve súdneho exekútora ako orgán verejnej moci a škodu spôsobenú súdnym exekútorom ako škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

14. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedla, že žalovaná odôvodňuje prípustnosť dovolania porušením princípu dvojinštančnosti súdneho konania postupom odvolacieho súdu. S uvedenými tvrdeniami žalovanej však nemožno v žiadnom prípade súhlasiť. V zmysle § 383, § 385 ods. 1 a § 389 ods. 1 CSP odvolací súd v súlade so zákonom rozhodol o odvolaní žalobcu, pretože CSP v záujme zrýchlenia civilného sporového konania v § 388 CSP ukladá odvolaciemu súdu povinnosť vždy zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak nie sú dané podmienky na potvrdenie rozhodnutia alebo jeho zrušenie. Možnosť zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie je vlastnosťou apelačného opravného systému, vrátane systému neúplnej apelácie, na ktorom je založené odvolacie konanie v sporovom konaní. K zmene napadnutého rozhodnutia podľa CSP dochádza predovšetkým vtedy, ak súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (vtedy je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie podľa § 384 CSP a za týmto účelom nariadiť pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP), prípadne ak súd prvej inštancie síce správne zistil skutkový stav, ale dospel k nesprávnym právnym záverom, ako tomu bolo aj v prejednávanej právnej veci. V tomto druhom prípade nie je potrebné opakovať ani doplniť dokazovanie a odvolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom (§ 383 CSP). V zmysle najnovšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR (I. ÚS 502/2019 z 26.05.2020, príp. PL. ÚS 10/2019 30.01.2019), dvojinštančnosť nie je všeobecnou zásadou civilného konania.

15. K namietanému porušeniu zásady rovnosti strán sporu žalobkyňa uviedla, že žalovaná sa k podanému odvolaniu nevyjadрила, preto sama neuplatnila procesné prostriedky obrany.

16. Podľa názoru žalobkyne sa odvolací súd v odôvodnení napádaného rozhodnutia jasným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými okolnosťami, ktoré majú pre vec podstatný význam. Konanie na prvostupňovom a na odvolacom súde je potrebné vnímať a posudzovať ako celok a preto je potrebné vziať do úvahy i rozsudok súdu prvej inštancie. Ustanovenie § 31 bolo do Exekučného poriadku doplnené čl. I, bodom 11 zákona č. 2/2017 Z. z., ktorý v zmysle čl. VII tohto zákona nadobudol účinnosť 01.04.2017. Podľa prechodných ustanovení k úpravám účinným od 01.04.2017 (viď. čl. I bod 114. zákona č. 2/2017 Z. z.) „Ak tento zákon v § 243i až 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017.“ Z citovaného zákonného ustanovenia jasne podľa žalobkyne vyplýva, že právnu úpravu zodpovednosti súdneho exekútora za škodu spôsobenú pri výkone exekučnej činnosti, nemožno aplikovať na exekučné konanie začaté pred 01.04.2017. Nakoľko v prejednávanej veci nie len dotknuté exekučné konania začali pred účinnosťou uvedenej novely Exekučného poriadku, ale naviac žalobca začal celý proces uplatňovania nároku na náhrady škody či už voči bývalej súdnej exekútorky, alebo voči žalovanej (od predbežného prerokovania nároku na náhradu škody po podanie žaloby na vecne a miestne príslušnom súde), ešte pred účinnosťou tohto právneho predpisu, potom vzhľadom na vyššie

uvedené je aplikácia novej právnej úpravy na prejednávajúcu vec bez akýchkoľvek pochybností vylúčená.

17. Vo vzťahu k námietke údajnej absencie posúdenia, či časť vymožených finančných prostriedkov súdnou exekútkou nepredstavovala jej odmenu ako exekútora uviedol, že otázka nebola otázkou právneho posúdenia, ale otázkou skutkovou, pričom odvolací súd v napádanom rozhodnutí uviedol, že v tejto veci sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Z vyúčtovaní jednotlivých exekučných konaní zo dňa 10.03.2015 pritom jednoznačne vyplýva, že určitú sumu z celkovo vymožených súm v rámci jednotlivých exekučných konaní si bývalá súdna exekútko JUDr. Lucia Žužová ponechala na úhradu trov exekúcie a celá zvyšná vymožená suma bola zaúčtovaná na pohľadávku oprávneného.

18. Záverom poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cdo 75/2015 (obdobne II. ÚS 289/2008). Uvedený výklad „že poškodený má nárok na náhradu škody voči štátu aj voči súdnemu exekútorovi, pričom táto zodpovednosť je spoločná a nerozdielna, kedy poškodený sa môže rozhodnúť, či uplatní škodu iba voči štátu alebo iba voči súdnemu exekútorovi, prípadne nie je vylúčené, aby škodu uplatňoval súčasne u oboch subjektov), možno uplatniť iba v exekučných konaniach začatých do 31. marca 2017...“ Práve solidárny charakter zodpovednosti za spôsobenú škodu súdneho exekútora a štátu nebráni tomu, aby v zmysle judikatúry, na ktorú žalobca poukazyval v priebehu konania, žalobca disponoval hoci aj dvoma samostatnými exekučnými titulmi voči každému zo solidárnych dlžníkov. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol ako neprípustné a uplatnil si trovy dovolacieho konania na náhradu.

Posúdenie veci dovolacím súdom

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom spĺňajúcim podmienku podľa § 429 ods. 2 písm. b) CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a treba ho považovať aj za opodstatnené podané.

20. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a podmienky prípustnosti dovolania, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V preskúmvanej veci žalovaná odôvodňovala prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a uplatnila tiež dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, pričom prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

21. Dovolací súd predovšetkým posudzoval prípustnosť dovolania a súčasne aj jeho dôvodnosť z hľadísk uvedených v ustanovení § 420 CSP, t.j. najmä z hľadiska existencie vady, na ktorú poukazovala žalovaná, teda či súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

22. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu. V zmysle § 420 písm. f) CSP je teda relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj

1Cdo/6/2014, 3Cdo/8/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

23. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, a to po posúdení dovolacích dôvodov -porušenie princípu dvojínštancnosti súdneho konania, porušenie zásady rovnosti strán a absencia dôvodov v rozsudku odvolacieho súdu. Z obsahu súdneho spisu zistil, že odvolanie v tomto spore podala žalobkyňa. Žalovanej bolo odvolanie doručené dňa 24. apríla 2019 na vyjadrenie v lehote 10 dní (l.č.195 súdneho spisu). Žalovaná svoje právo nevyužila a k odvolaniu sa nevyjadrila. Z tohto dôvodu k porušeniu zásady rovnosti strán neprišlo (čl. 6 ods. 1 základných princíпов CSP).

24. K porušeniu princípu dvojínštancnosti civilného konania rovnako neprišlo. O podanom odvolaní rozhodoval súd druhého stupňa. Prebehlo konanie na dvoch inštanciách. K spôsobu rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na prvú hlavu štvrtej časti CSP, ktorá upravuje konanie a rozhodovanie o odvolaní. Odvolacie konanie tvorí neoddeliteľnú časť súdneho konania a preto sa očakáva, že rozhodnutie odvolacieho súdu bude konečné. Z tohto predpokladu vychádza i právna úprava spôsobu rozhodovania v sporovom konaní, ktorý odvolaciemu súdu ukladá povinnosť vždy zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak nie sú podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP) alebo na jeho zrušenie (§ 389 CSP). Možnosť zmeniť rozhodnutie súdu prvej inštancie je vlastnosťou apelačného opravného systému, vrátane systému neúplnej apelácie, na ktorom je založené odvolacie konanie v sporovom konaní. K zmene napadnutého rozhodnutia podľa CSP potom dochádza predovšetkým vtedy, ak súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (vtedy je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie podľa § 384 CSP a za týmto účelom nariadiť pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP), prípadne ak súd prvej inštancie síce správne zistil skutkový stav, ale dospel k nesprávnym právnym záverom, ako tomu bolo aj v prejednávanej právnej veci. V tomto druhom prípade nie je potrebné opakovať ani doplniť dokazovanie a dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom (§ 383 CSP).

25. Na uvedený záver nadväzuje i dovolacia námietka o absencii dôvodov v rozsudku odvolacieho súdu. V tejto súvislosti upriamuje dovolací súd pozornosť na obsah odôvodnenia rozsudkov súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu, ktoré obsahujú jasné a zrozumiteľné zdôvodnenie rozhodujúcich argumentov sporu. Odvolací súd sa vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. K namietaného nedostatočného odôvodnenia napádaného rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie uvedené v bodoch 9.-11. v spojení s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie v celom jeho kontexte, spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. V danom prípade však z odôvodnení rozhodnutí súdov (odvolacieho a prvoinštancného), chápaných v ich organickej (kompletizujúcej) jednote (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštancný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia tak nemožno považovať za nepresvedčivé. Žalovanej pasivitu spočívajúcu v nevyjadrení sa k odvolaniu preto nemožno vyhodnotiť v neprospech druhej strany sporu.

26. Aj v zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a

právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku. Iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

27. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľky riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje totiž dovolaciemu súdu posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, či je táto otázka riešená dovolacím súdom rozdielne alebo nebola riešená. Zároveň musí byť v dovolaní podanom z tohto dôvodu aj konkrétne označené jeho rozdielne rozhodnutie alebo rozhodnutie, od ktorého sa odvolací súd odklonil, riešiaci otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu alebo tvrdenie, že táto právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená.

28. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľky odvolací súd riešil nesprávne. Najvyšší súd uvádza tiež to, že pokiaľ dovolateľka namieta nesprávnosť alebo nepodloženosť niektorých skutkových záverov súdov, neprípustne tým predkladá na dovolací prieskum skutkové, nie právne otázky. Dovolací súd je pritom viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

29. Dovolateľka oprela svoje dovolanie o dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ dovolateľka uviedla, ako právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu otázkou: či nárok z titulu zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. možno uplatniť skôr ako je preukázaná bezúspešnosť uspokojenia nároku žalobcu titulom bezdôvodného obohatenia od subjektu odlišného od štátu, ktorý sa na úkor štátu obohatil. Pričom poukázala na rozdielnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 199/2005, 4 Cz 110/1984, 4 MCdo 3/2014, 7 Cdo 16/2011, 6 Cdo 27/2016 a 6 Cdo 9/2016, 8 Cdo 88/2017 (na podporu svojho tvrdenia o prednosti uplatnenia práva na vydanie bezdôvodného obohatenia) a rozhodnutia sp. zn. 2 Cdo 48/2010, 2 Cdo 155/2011, 2 Cdo 123/2009, 2 Mcdo 13/2013 a stanovisko bývalého najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. Cpjf 183/1982.

30. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

31. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami a vyjadrujú ju predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princíp rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a 6 Cdo 129/2017).

32. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikátúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a v o Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

33. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017, 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

34. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine či iného predpisu hmotného práva), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľky v dovolaní nenastolené a nepomenované nemajú z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia relevanciu.

35. Dovolací súd uvádza, že dovolateľka v dovolaní zákonným spôsobom nevymedzila právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a následne malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci. Dovolací súd podotýka, že vo vzťahu k súdnemu exekútorovi neexistuje konkurencia nároku žalobcu z bezdôvodného obohatenia s nárokom na náhradu škody voči štátu. Z hľadiska postavenia súdneho exekútora a výkonu jeho činnosti je zrejmé, že súdny exekútor v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci. Medzi exekútorom a žalobcom v prejednávanvej veci nešlo o súkromnoprávny vzťah, ale o verejnoprávny vzťah, pretože exekútor vystupoval ako nositeľ štátnej moci, plnil úlohy štátneho orgánu, exekútor nevystupoval v rovnoprávnom postavení voči žalobcovi ako účastník exekučného konania, ale ako nositeľ verejnej moci vykonávajúci exekučnú činnosť, ktorou na jeho strane nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (pozri napr. sp. zn. 1 Cdo 128/2019). Tým pádom právna otázka dovolateľky ohľadom prednosti uplatnenia práva na vydanie bezdôvodného obohatenia pred uplatnením nároku na náhradu škody nie je pre rozhodnutie odvolacieho súdu podstatná a dostatočne relevantná.

36. Dovolateľka preto síce nastolila konkrétnu právnu otázku v dovolaní, nešlo však o právnu otázku, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (keďže zo strany exekútora nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu s výnimkou odmeny za exekúciu, pričom dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na vykonané dokazovanie súdom prvej inštancie znaleckým posudkom č. 2015/119 z 20. januára 2016 a doplnením č. 1 z 21. marca 2016, ktoré vypracoval znalec I. F. A. I. č. 97-123 súdneho spisu, v ktorom je uvedená špecifikácia platieb na účet exekútorky a to aj s rozčlenením istiny a iných nárokov vrátane trov exekúcie, pričom v tomto konaní si žalobca uplatnil len zexekvovanú istinu bez ďalších nárokov). V dôsledku uvedeného, pokiaľ ide o posudzovanú otázku, nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 CSP, pretože výška odmeny exekútorky, ktorú dovolateľka namieta je otázkou skutkovou.

37. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania.

38. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľkou podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je daná. Preto dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol v zmysle § 447 písm. f/ CSP.

39. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu v dovolacom konaní, ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu proti žalovanej (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím v súlade s ustanovením § 262 ods. 2 CSP.

40. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.